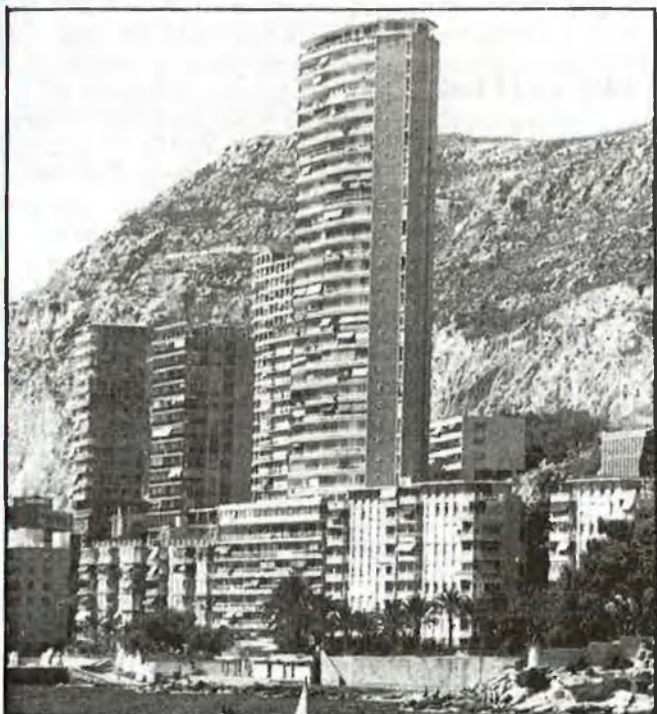




La Diputació, centre polític de l'administració «provincial»

Província, sí; país, no

Les raons de fons d'un contenciós suïcida



Blocs d'apartaments a l'Albufera d'Alacant

/ Francesc Curtillas

Des que el 1833 es va quadricular la realitat plurinacional de l'Estat espanyol, amb l'objectiu exprés que deixàs de ser plural i esdevingués una i monolítica, les províncies, al País Valencià, han fet un llarg camí, si no victoriós, ausades.

Vicent MARTÍ

El provincialisme ha estat una carcassa estatal al servei dels sectors hegemònics, i gestionat per elements externs que fomenten la difusió del sentiment de província. En col·laboració, això sí, amb els elements autòctons més ben disposats a gaudir dels beneficis que la nova posició els podia proporcionar. Aquest joc deixa fora l'àmplia capa de ciutadans (autòctons i immigrants)

que, per inhibició o per força, es troben marginats de la vida cívica i cultural, i una minoria conscient, capaç de resistir-se a la manipulació.

Les actituds i les tendències que la situació provoca, el provincialisme, proposen una limitació dels interessos col·lectius a l'àmbit provincial o exclusivament local, una actitud política dimissionària i panxacontenta, i una activitat cultural declamatòria, coenta i apassionada-



ment localista. És una ideologia de reverència a l'estat, de subordinació nacional, de satel·lització política.

No caldrà insistir-hi, per detonants, en les conseqüències disgregadores, uniformitzadores, etnocides d'aquest mecanisme estatal.

Si a això afegim que, com aquell qui diu, acabem d'eixir d'una dictadura de 40 anys que ha fet funcionar l'artefacte amb

ganes i de valent, i que les resistències cíviques, per raons òbvies, no han pogut ser les que hauria calgut, no serà massa estrany trobar-se davant d'un país altament provincialitzat en algunes zones, capitals de província sobretot.

I per reblar els claus de la creu que arrosseguem els valencians, vàrem perdre el tren de la industrialització a les darreries del segle XIX, i no ha estat fins fa 25 anys que hem tingut

«No hem fet grans progressos»

Divuit anys després d'«Alacant a part»

«Però Alacant queda tan lluny, queda tan lluny, ai», es lamentava Joan Fuster al pròleg del llibre de Josevicente Mateo, *Alacant a part*, allà pel 1966. Fa, doncs, un grapat d'anys que l'intel·lectual murcià de naixement esgrimí les seues teories sobre el «cas Alacant». El primer mèrit de l'assaig, segons Fuster, fou «intentar —sense precedents— una “aproximació” sincera i directa», per a l'exsenador Mateo, «Alacant és una incògnita». Ara han passat els anys i «caldria situar-se en les condicions de l'època». És la nostra intenció: recordar i comparar el passat amb el present; Josevicente Mateo ens hi farà de guia.

Alacant a part va veure la llum, després de censures prèvies, de la mà d'Edicions d'Aportació Catalana. «Fou un encàrrec editorial; l'únic text sobre la realitat del País Valencià que hi havia era el de Fus-

ter, jo vaig fer-ne un sobre Alacant, amb un assaig d'interpretació condicionat per la situació política d'aleshores. Pretenia fer un text que contribuís a la consecució de les llibertats democràtiques».

Josevicente Mateo hi arribava a la conclusió que una de les notes de la col·lectivitat alacantina «pogué ser una espècie d'apart que suposa insolidaritat». Ara pensa, des de la seua condició «d'immigrat integrat» que, «si bé s'ha produït una transformació important, s'hi manté la insolidaritat; crec que no hem fet grans progressos».

Fa divuit anys que el qui fou president del Club d'Amics de la Unesco d'Alacant es llançà a analitzar la situació de la ciutat en relació amb la resta del País Valencià. Des d'aleshores, han passat moltes coses «a un ritme molt seguit» i «ningú no ha donat senyals de vi-

da; els actors estan comptats».

La desmobilització

En aquells temps «hi havia molt pocs que escriguessen en català i no podíem parlar d'una inquietud col·lectiva que es proposàs una cultura vinculada a una llengua pròpia. La recerca de les senyes d'identitat, no l'havia plantejada ningú des d'Alacant». Després de l'aparició del llibre, comencen a ocórrer coses a la ciutat d'Alacant, cercant la recuperació del país. «Es crea la càtedra de Lingüística Valenciana, en el tardofranquisme i comença a haver-hi mobilitzacions i inquietuds barrejades entre la cultura i la política. Les accions culturals són l'única cosa que es pot fer, fins que s'accedeix a una altra fase, el moment més important de la qual es dona entre els anys 75 i 76, quan apareixen noves expectatives.

Es crea una certa mecànica que arrossega molts

partits. Hi ha un moment en què totes les forces polítiques i sindicals volen fer país, recuperar allò que consideren diferenciat. Eren els primers passos cap a l'Estatut d'Autonomia, hi havia voluntat autonòmica, consciència que érem una nació diferenciada que havia sofert un període d'agressió. Creïem que aquest sentiment podia calar i influir en les avantguardes, en els portaveus naturals dels partits. Però tot això ha remés. Així com hi ha hagut el desencant dels molts que estàvem a la bretxa, perquè aquest present no era el futur que nosaltres esperàvem, també hi ha hagut un replegament. Si ens remetem a temps passats, veiem que s'escriuen llibres en català, que s'han fet grans progressos en la presència de la llengua... però tot amb un nivell de complicitat pública molt reduït».

En posar-se en marxa l'autonomia, la postura d'Alacant «oscil·la entre la indiferència i l'hostilitat. Crec que els alacantins segueixen sense sentir-se o sense veure's com a membres del País Valencià. En comptes de veure's part, es veuen a part». En arribar a aquest punt, l'escriptor es pregunta «si estàvem equivocats els qui

una mutació radical del caràcter del mode de producció. I això vol dir que, mentre Barcelona ha refet desigualment però de cap i de nou Catalunya durant tot el XX, València ha anat fent la viu-viu, mirant-se el melic, amara-da de mediocritat i creant suspicàcies pertot arreu d'un país que mai no ha fet.

Més encara: que pretén acabar de desfer, amb un anticatalanisme suïcida,

insà, nascut de la mala consciència d'un fracàs històric. I, quan parle de València, parle del bloc social encara dominant, és clar.

València, capital de província

L'entotsolament secular de València ha reforçat les tendències centrífugues imposades per la dinàmica provincial, i ha propiciat les tensions o, en el millors dels casos, la indiferència. Aquesta ha estat la història

de les relacions entre Alacant i València: dilatades etapes de menfotisme mutu i crispacions agudes i puntuals per interessos estrictament localistes. Agregueu-hi que les capitals provincianes tenen la vanitat a flor de pell, que Madrid ha posat tota la llenya al foc que ha pogut i fins i tot que 200 Km són molts quilòmetres per a dues ciutats tan antagonistes amb el seu medi més immediat.

Aquest últim extrem és bàsic per a entendre una de les fal·làcies més escandaloses posada en peu per la ideologia provinciana: l'elàstica inclinació que domina els seus portaveus, que passen de parlotejar en nom de la ciutat —que ja és gros— a fer-ho en nom de tota la província —que ja és exorbitant—, com si fossen realitats intercanviables o amb objectius comuns. A pesar de la martingala, no hi ha res a fer.

ens plantejàvem la recuperació del país». La resposta, cal donar-la en base al fet que «la vida col·lectiva de la majoria dels alacantins circula per un llit ben distint al de la minoria. El balanç, doncs, a aquestes altures, no és molt estimulant. Entre nosaltres, els valencians, segueix sense percebre's ni sentir-se tal aspiració política». Com a botó de mostra, ens remet als resultats electorals, això demostra «que, des del 77, les forces que aca-paren l'espai polític no són de filosofia valenciana; la realitat és aquesta».

Un il·loc per a l'esperança

Mateo no vol exercir de profeta. No obstant això, quan li pregunte pel futur, a banda d'utilitzar el tòpic que «qualsevol temps pas-sat fou pitjor», considera que, malgrat el replegament i la desmoralització, la situació ha canviat en alguns aspectes substancials. «Fa quinze o vint anys no hi havia pràcticament joves que parlassen català; ara n'hi ha, i no crec que siga una moda més o menys passatgera. Hi ha gent que hi escriu, el català s'introdueix en l'ensenyament, i això és important. Però, més que vaticinar un futur, jo seguiria soltant interrogants: ¿i si el problema no és solucionable precisa-

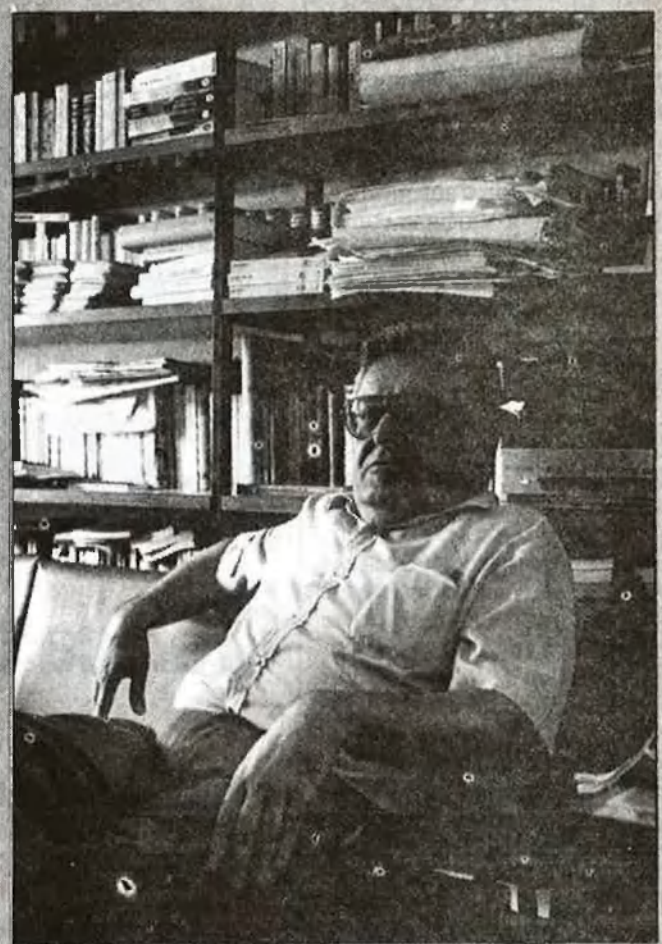
ment perquè no és un problema? Veig la situació difícil, encara que em pense que alguna cosa s'ha fet».

El nostre interlocutor es sorprèn, en sentir «vertaderes bestieses per part de molts pares sobre l'ensenyament del català a l'escola. És greu que s'hi posen en contra persones amb les arrels d'aquesta terra, gent que parla la

Fa quinze o vint anys no hi havia pràcticament joves que parlassen català; ara sí

llengua. Hi ha una mena de complex d'inferioritat, d'inseguretat, cosa que no passa amb els catalans i bascs, que defensen la seua personalitat, a vegades amb arrogància. Si trobem un grup de valencians on hi ha un castellà, tots parlen castellà, és com si tinguessen vergonya».

Josevicente Mateo segueix disposat a «cooperar per a l'exercici dels drets que considera inalienables. Entenc, com a de-



Josevicente Mateo

/ Francesc Dufillós

mòcrata que no ha estat mai nacionalista de cap nació, que es reivindique un procés formal d'autodeterminació, sóc respectuós amb el col·lectiu que reivindique aquest dret. Si hi ha alguna cosa que convé desacralitzar, és la intan-

gibilitat de les pàtries i de les nacions». Retirat de la política, escriu dues novel·les alhora i un llibre d'assaig de «re-escatologia». Per a J. V. Mateo, «encara hi ha molt a fer». Alacant continua encara «a part».

L'hostilitat entre Elx i Alacant és comparable a la d'Alacant-València. I Elda, Alcoi, Benidorm i la remota Dénia, miren mig entredrides mig displicents els esforços titànics que fa Alacant perquè algú li faça cas. ¿I com es veu València des d'Alzira, Gandia, Xàtiva o des de la mateixa Sueca? Diguem-ho com en el poble del doctor Fuster «¿De València vénen? imague els patos!» No en parlem més.

Alacant, també

Tot i això, Alacant ha conegut els darrers anys un reviscolament dels motius de protesta contra València. O potser no siga exactament contra València sinó contra l'autonomia, utilitzant a València com a pretext. Que la dreta més provincialista de l'estat estiga temptada per jugar aquesta carta i avance els seus peons sembla raonable, o, si més no, no descartable. Que l'entusiasme autonòmic de l'esquerra alacantina en el poder no és exultant, també és incontestable. Les raons d'aquesta fredor poden ser una barreja d'interessos corporatius com a classe política (una diputació coordinada i manada per la Conselleria és menys diputació), i la rutina provincialista d'una esquerra hegemònica ideològicament pel discurs alacantista dels funcionaris de la dreta i impulsada a no oblidar, tampoc, el temor a distanciar-se d'un electorat que pensen com a pregonament localista.

Aquests motius a banda, és indubtable que quan els alacantins clamen contra la supressió de la línia de la Transmediterrànea entre Alacant-Mallorca, o contra l'embolic de la modificació del Pla General d'Urbanisme, o contra maniobres valencianeres

provocades per la inèrcia que el provincianisme de València ha traspasat a la naixent administració autònoma, tenen més raó que un sant.

Ja no en tenen tanta quan, en comptes de demanar una Aitana digna i nostra, es limiten a queixar-se perquè no hi ixen prou. I no gens quan remuguen contra la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià, la «Llei d'Alacant».

La plena reconstrucció nacional del País Valencià no serà possible mentre tant València com Alacant no es valencianitzen profundament. I ara no parle sols, ni prioritàriament, de la llengua. Valencianitzar-se és consolidar sense reticències la fràgil i precària autonomia. Valencianitzar-se és reconstruir una societat civil exigent en la demanda d'un progrés que

ens faça més lliures com a poble. Valencianitzar-se és arraconar tot tipus de consciència aberrant com el provincianisme, l'anticatalanisme, l'enfrontament Alacant-València. I en aquest projecte tenen un paper determinant les comarques, sobretot les ciutats intermèdies, que poden balancejar el pes social de dues ciutats germanes que gent tèrbola volen barallades.



La ciutat d'Alacant sempre ha mantingut suspicàcies cap a València

Crònica de greuges

... quan València apareix com a enemiga

«Açò ve de temps» diuen els vells; i de fet, la sensació que Alacant està marginada per València, fa temps que la tenen molts alacantins de la ciutat. Encara es recorda —el comentari aparegué fa uns mesos a *Información*— que en 1836, en temps de la distribució de les províncies, a Alacant es va annexionar el partit de

Elena VALOR

Villena i «li van llevar» els d'Ontinyent, Albaida i Gandia.

«Ens teren mania»

Fer una cronologia de greuges entre Alacant i València seria un intent inacabable, si partim ja des de l'any 1836. Però podem posar exemples més pròxims: el cas de l'edifici Riscal, el gratacels més gran de la capital de la Costa Blanca. Vora trenta pisos

«i no van ser més perquè els de València no van voler que tinguérem un edifici més alt». Era cap al 1965.

El sentiment antivalencià ha tingut moments de protagonisme, com durant les riuades de l'octubre del 82. L'acaparament d'imatges de València en les edicions dels telediaris i l'al·luvió de notícies al voltant de la presa de Tous van molestar molts afectats alacantins. Dies després, mostraven també la seua preocupació respecte al repartiment de les ajudes: la decisió de crear un compte comú al Banc d'Espanya a València va alçar protestes i sospites.

Un altre greuge va tenir lloc a la Fira Internacional de Turisme a Madrid (FI-